

# Sectorul bancar

rezultate sem. I 2009



## Realitatile si provocarile semestrului I din 2009

Anul acesta a fost primul an in care criza financiara a inceput sa-si arate coltii in segmentul bancar din Europa de Est. Daca in zonele mai dezvoltate ale lumii, cum ar fi Statele Unite ale Americii si Europa de Vest, mari companii financiar-bancare au inceput sa se clatine inca din 2008, iar unele chiar s-au prabusit sau au fost salvate in ultimul moment, in rasaritul Europei anul 2008 a fost inca un an bun, cel putin la nivelul raportarilor financiare. Dintr-o oarecare inertie, lucrurile au mers bine pana in trimestrul al patrulea, astfel ca piata monetara nu a resimtit cutremurele financiare de peste ocean.

Dar in 2009 nu mai avea sa fie la fel, noile conditii economice determinand marile banci sa adopte politici foarte prudentiale si la noi in tara. La aceasta se adauga scaderea puterii de cumparare a populatiei, lichiditatile din ce in ce mai reduse ale companiilor si comportamentul mult mai prudent al tuturor agentilor economici. Rezultatele bancilor listate la Bursa de Valori Bucuresti aveau sa arate scaderi pentru prima data dupa o serie de ani de cresteri continue. Dar pana la rezultate, sa vedem care au fost principalele coordonate economice in care a evoluat sectorul bancar.

In primele 6 luni ale anului, principalele modificari ale factorilor macroeconomici au fost:

- **leul romanesc** a continuat sa se deprecieze in raport cu euro, fata de sfarsitul anului 2008 cu aproximativ 5,3% si cu 13,3% fata de 30 iunie 2008;

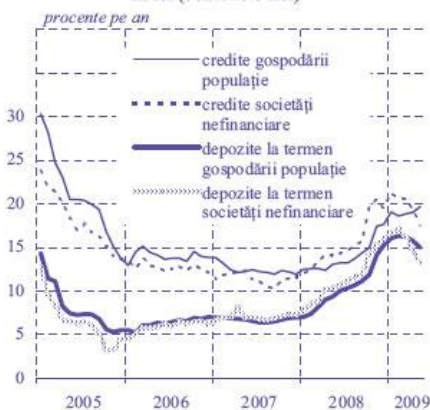
- **rata de politica monetara** stabilita de Banca Nationala a Romaniei a inregistrat o scadere (s-a incadrat in tendinta de la nivel global), ajungand de la 10,25% in decembrie 2008 la 9,5% la finele lunii iunie 2009. Rata dobanzii pe piata interbancara, ROBOR 3 luni la data de 30 iunie 2009 a fost de 10,23%, in scadere cu 180 puncte de baza fata de 30 iunie 2008 si cu 523 puncte de baza fata de 31 decembrie 2008;



- la 30 iunie 2009 **inflatia** a fost de 3,14% fata de decembrie 2008, respectiv de 5,86% fata de iunie 2008;

- **modificarea regimului de constituire a provizioanelor la credite**, prin aplicarea Regulamentului BNR 3/2009, care inlocuieste astfel prevederile vechiului regulament (5/2002); astfel, principala schimbare este posibilitatea institutiilor de credit de a lua in calcul o cota de maxim 25% din valoarea recuperabila a garantiilor la determinarea provizioanelor constituite pentru creditele cu o intarziere la plata mai mare de 90 de zile; efect pozitiv: provizioane mai mici, deci profituri mai mari;

Ratele dobânzilor practicate de instituțiile financiare monetare la creditele și depozitele în lei (contracte noi)



Sursa: BNR

- **balanta de plati** a Romaniei a inregistrat in primul semestru din 2009 un deficit de 2375 milioane euro, cu 73,3% mai mic decat in aceeași perioada a anului trecut, diferenta data in cea mai mare masura de reducerea deficitului balantei comerciale (exporturile au scazut cu doar 8%, fata de o scadere de 27% a importurilor);

- **Produsul Intern Brut** a scazut in trim II 2009 cu 1,2% fata de trim I 2009 si cu 8,8% fata de trim II 2008.

- **masa monetara M2** (numerar si depozite de pana la 2 ani) a crescut cu 11% in prima jumatate a acestui an, fata de prima jumatate din 2008, exclusiv datorita unei cresteri importante a depozitelor la termen;

- **creditul intern neguvernamental** a crescut in primele cinci luni din 2009 cu 7,9% totalizand 232,27 miliarde lei, fata de o crestere de 15,7% in aceeași perioada a anului trecut; **creditul pentru consum** nu a crescut in primele cinci luni din 2009 decat cu 0,9% in timp ce creditele pentru locuinta au inregistrat o crestere de 5,9%, cu mult sub cresterea din a doua jumatate a anului trecut, de 21%.

Principalul dusman al bancilor in prima jumatate a acestui an au fost provizioanele constituite pentru creditele neperformante (cele incluse in categoriile "substandard" si "indoielnic", definite in Regulamentul BNR nr. 3/2009), care au crescut in medie cu 60% in perioada iunie 2008 – iunie 2009 in randul bancilor listate la BVB (medie destul de putin relevanta, datorita diferentelor foarte mari intre dinamicile provizioanelor la cele 4 banci). Banca Transilvania si BRD au vandut participatii importante in 2008, astfel scapand de flagelul devalorizarii fondului comercial (acel "goodwill impairment"), care a afectat marile banci in 2008, inclusiv pe Erste Group Bank.

	Erste Group Bank	Banca Romana pentru Dezvoltare	Banca Transilvania	Banca Comerciala Carpatica
P/E ttm	12,5	6,4	5,2	40,4
P/B ttm	0,8	1,6	0,8	0,9
<i>P/E piata*</i>	9,4			
Capitalizare (mil. EUR)	8930,2	1952,6	349,7	54,0
% profit yoy	-22,7%	-17,4%	-90,1%	+145,2%
% curs 2009	+102,2%	+43,0%	+26,4% **	-37,9%

\* media BVB la finalul lunii iulie; \*\* fata de prima zi din 2009

In general, bancile de la BVB se tranzactioneaza la un multiplicator P/E bun, sub media pietei in cazul BRD si Banca Transilvania, putin peste aceasta medie la Erste Group Bank si cum mult deasupra ei la Banca Comerciala Carpatica. De altfel, aceasta din urma a realizat o crestere spectaculoasa de profit la jumatatea anului curent, dar asta din cauza expunerii mici pe creditul de retail, a unei activitati mai reduse in general. Evolutia cursul arata modul in care este perceputa banca pe piata bursiera. Cresterea mare de curs a actiunilor EBS se justifica prin faptul ca a scazut mai agresiv anul trecut, ca de altfel toate bancile mari din Europa.

## Banca Comerciala Carpatica



Schimbul valutar si reducerea personalului fac diferenta la profit

<i>sume in Lei</i>	sem I 2008	final an 2008	sem I 2009
Casa, disponibilitati la bani centrale	553.305.881	610.027.863	639.988.204
Efecte publice si alte titluri	43.547.705	59.502.200	1.020.918.544
Creante asupra institutiilor de credit	130.066.800	79.485.367	36.554.477
Creante asupra clientelei	1.251.103.005	1.336.760.628	1.342.510.157
Datorii privind institutiile de credit	74.359.081	162.701.666	960.929.657
Datorii privind clientela	1.786.130.788	1.799.404.954	2.023.262.515
<b>TOTAL PATRIMONIU</b>	<b>2.172.064.864</b>	<b>2.287.695.364</b>	<b>3.297.918.410</b>
Dobanzi de primit	98.351.597	205.176.350	146.207.067
Dobanzi de platit	61.327.532	135.363.600	125.393.001
Venituri din comisioane	37.228.218	73.652.377	31.995.210
<b>Cheltuieli cu comisioane</b>	<b>1.675.466</b>	<b>3.834.360</b>	<b>1.729.093</b>
Rezultat net din operatiuni financiare	9.408.764	29.557.142	23.045.164
Corectii aferente provizioanelor (net)	9.850.065	23.316.085	-4.594.205
<b>Rezultatul net</b>	<b>3.388.276</b>	<b>801.922</b>	<b>8.309.703</b>

P/E ttm	40,4
P/B mrq	0,9
P/S ttm	0,4

Banca sibiana a inregistrat un profit de 19,9 milioane lei in cel de-al doilea trimestru, ajungand la jumatatea anului la un rezultat de 8,3 milioane lei (pe primul trimestru a avut o pierdere de peste 11,6 milioane lei), profit cu 145% mai mare decat la jumatatea lui 2008. Daca ne uitam la sursele profitului, vedem o scadere a veniturilor nete din dobanzi (dobanda incasata minus dobanda platita) si tot o scadere la veniturile nete din comisioane. Deci nu din activitatea operationala vine cea mai mare parte din profit. O crestere semnificativa o arata profitul din operatiunile financiare, sursa acestuia fiind operatiunile de la casele de schimb si schimbul interbancar. De asemenea, vedem scaderi importante la doua mari categorii de cheltuieli: cheltuielile administrative (s-a stopat extindere teritoriala si s-au restructurat sucursalele) si cheltuielile nete cu provizioanele (unde s-au corectat niste provizioane anterior constituite, odata cu noile reglementari BNR - Reg. 3/2009, cu efectele lui mai sus prezentate).

In patrimoniul bancii se observa o crestere foarte mare a datoriilor fata de institutiile de credit (depozite si imprumuturi la termen primite de la institutiile de credit), de la 162,7 milioane lei cat era la finalul lui 2008 la 960,9 milioane lei. In partea activului, aceasta crestere se regaseste in efectele publice (titluri de valoare garantate de stat sau de catre o societate cu capital integral sau majoritar de stat, unde intre bonuri de tezaur, obligatiuni, certificate de trezorerie, achizitionarea de efecte publice etc.). Acestea au crescut de la 59,5 milioane lei la 1020,9 milioane lei. Este un comportament rational pentru o banca in perioada de criza, plasarea resurselor financiare in instrumente cu venit fix, randament mai scazut dar un risc tot scazut. Se poate observa si o scadere a ratei creditelor in prima jumatate a acestui an, de la 58,4% la 40,7%, concomitent cu o crestere a ratei stabilitatii financiare, de la 17,5% la 36,6%. Insa miscarile astea s-au produs pe baza resurselor atrase de banca de la institutiile de credit, ceea ce a dus la o alterare a ratei de autonomie financiara, de la 59,4% la 20,4%.

## Banca Transilvania



### Creditele neperformante musca din profitul bancii ...

<i>sume in Lei</i>	<b>sem I 2008</b>	<b>final an 2008</b>	<b>sem I 2009</b>
Casa, disponibilitati la bani centrale	3.527.876.490	3.677.843.293	3.850.706.756
Efecte publice si alte titluri	549.429.960	751.465.371	3.205.814.597
Creante asupra institutiilor de credit	560.889.704	800.646.117	432.767.434
Creante asupra clientelei	10.359.656.435	11.008.509.004	10.871.542.569
Datorii privind institutiile de credit	1.801.384.056	2.298.825.405	3.608.624.022
Datorii privind clientela	12.013.124.108	12.348.114.045	13.389.430.011
<b>TOTAL PATRIMONIU</b>	<b>15.807.322.799</b>	<b>17.014.302.779</b>	<b>19.288.833.160</b>
Dobanzi de primit	664.741.129	1.515.240.873	1.061.165.454
Dobanzi de platit	380.607.052	915.877.306	761.472.172
Venituri din comisioane	192.727.800	405.754.932	192.495.046
<b>Cheltuieli cu comisioane</b>	<b>18.854.661</b>	<b>43.037.355</b>	<b>20.019.046</b>
Rezultat net din operatiuni financiare	7.830.541	23.313.802	90.847.287
Corectii aferente provizioanelor (net)	16.605.749	106.493.705	204.966.415
<b>Rezultatul net</b>	<b>111.463.433</b>	<b>398.233.390</b>	<b>11.068.951</b>

<b>P/E ttm</b>	<b>5,2</b>
<b>P/B mrq</b>	<b>0,8</b>
<b>P/S ttm</b>	<b>0,3</b>

Vorbind strict de trimestrul al doilea, Banca Transilvania a obtinut un profit de peste 10 milioane lei, insa rezultatul de la jumatatea anului este de 10 ori mai mic decat cel de la jumatatea anului trecut. Scaderea drastica a profitului se datoreaza provizioanelor constituite pentru creditele neperformante. Chiar daca BNR a emis acel regulament nr. 3/2009 care permite bancilor sa ia in calcul pana la 25% din valoarea garantiilor la calcularea provizionului, Banca Transilvania a avut o politica agresiva in ceea ce priveste creditarea (e cunoscuta strategia ei de a castiga cota de piata pe segmentul IMM-urilor), ceea ce in contextul ultimului an a avut efecte negative evidente. Creditele neperformante la jumatatea anului reprezentau 3,18% din totalul portofoliului de credite.

Cheltuielile nete inregistrate cu aceste provizioane au crescut de la 16,6 milioane lei la 221,6 milioane lei, ceea ce a anulat complet avansul inregistrat de veniturile nete operationale (dobanzi, comisioane, operatiuni financiare), care au crescut cu 98,9 milioane lei fata de jumatatea anului trecut, in special in urma cresterii profitului din operatiuni financiare (diferente de curs valutar si aprecierea participatiilor).

Activul total al bancii a crescut la 19,29 miliarde lei (crestere de 13,4%), si aici cea mai mare crestere fiind inregistrata la efectele publice si alte titluri acceptate pentru refinantare la bancile centrale, in cazul bancii Transilvania predominand operatiunile repo. Interesanta este scaderea creantelor asupra clientelei in prima jumatate a acestui an cu circa 1,2% ceea ce arata scaderea creditarii fata de anul trecut. Au crescut in schimb datoriile fata de institutiile de credit (in special titlurile date in pensii livrate – un tip de acord de rascumparare) si datoriile fata de clientela, in special depozitele la termen.

## BRD - GSG

### Castigurile din vanzarile de titluri aproape acopera creditele neperformante

<i>sume in Lei</i>	<b>sem I 2008</b>	<b>final an 2008</b>	<b>sem I 2009</b>
Casa, disponibilitati la bani centrale	11.884.558.873	14.254.499.241	13.318.687.490
Efecte publice si alte titluri	72.919.279	756.913.667	2.189.773.830
Creante asupra institutiilor de credit	734.822.783	521.500.322	482.650.539
Creante asupra clientelei	28.396.284.844	31.521.074.668	31.224.737.356
Datorii privind institutiile de credit	7.111.381.552	13.534.841.743	13.470.819.171
Datorii privind clientela	30.192.340.907	28.866.378.550	28.931.154.194
<b>TOTAL PATRIMONIU</b>	<b>43.147.553.722</b>	<b>49.239.620.762</b>	<b>49.468.719.670</b>
Dobanzi de primit	1.666.101.190	3.705.844.769	2.211.778.363
Dobanzi de platit	932.642.082	2.141.768.407	1.465.994.993
Venituri din comisioane	510.267.569	1.074.009.358	548.387.089
<b>Cheltuieli cu comisioane</b>	<b>41.647.347</b>	<b>93.888.312</b>	<b>45.323.562</b>
Rezultat net din operatiuni financiare	186.874.248	495.321.370	391.598.072
Corectii aferente provizioanelor (net)	148.902.915	456.223.957	393.630.073
<b>Rezultatul net</b>	<b>514.785.402</b>	<b>1.353.484.233</b>	<b>425.288.296</b>

<b>P/E ttm</b>	<b>6,4</b>
<b>P/B mrq</b>	<b>1,6</b>
<b>P/S ttm</b>	<b>0,4</b>

Profitul BRD a scazut cu 17,4% in ultimul an, cea mai mica scadere dintre bancile de la BVB. Aici au crescut in ultimul an atat veniturile nete din dobanzi (+12,3 milioane lei) cat si cele din comisioane (+34,4 milioane lei), inasa in acelasi timp au crescut si cheltuielile administrative (+26,9 milioane lei). In perioada analizata, BRD a obtinut rezultate mai bune din operatiunile financiare, atat din cele de schimb valutar, cat si din tranzactiile cu titluri de valoare si cu instrumentele derivate, diferenta fata de jumatatea anului trecut fiind de 204,7 milioane lei. Astfel, este acoperita o buna parte din cresterea de 244,7 milioane lei a cheltuielilor nete cu provizioanele pentru credite neperformante.

Activul total al bancii nu a suferit modificari esentiale in prima jumatate a acestui an (crestere de 0,5%), deoarece cresterea de 3 ori a valorii titlurilor de stat a fost partial anulata de scaderile mari inregistrate in special la rubrica "casa, disponibilitati la banci centrale", dar si la "creantele asupra clientelei". Scaderea disponibilitatilor "tinute" la Banca Nationala poate fi pusa pe seama rezervei minime obligatorii, in conditiile in care incepand cu 24 mai procentul de constituire al RMO pentru depozitele in euro cu scadenta mai mare de 2 ani si care nu au clauze de rambursare anticipata a fost 0%. Creditele curente acordate clientelei au scazut, caracteristica a sistemului bancar in aceasta perioada in care prudenta vizavi de lichiditati a fost prioritate maxima pentru banci. Creditele restante si indoelnice din portofoliul BRD a crescut in prima jumatate a anului de la 459,9 milioane lei la 915,7 milioane lei.



## Erste Group Bank



Profit operational record, insa provizioanele diminueaza rezultatul net

<i>sume in milioane Euro</i>	sem I 2008	final an 2008	sem I 2009
Casa, disponibilitati la bani centrale	6.854	7.556	6.897
Creante asupra institutiilor de credit	19.253	14.344	13.800
Creante asupra clientelei	121.684	126.185	128.110
Datorii privind institutiile de credit	35.915	34.672	29.776
Datorii privind clientela	108.842	109.305	113.489
<b>TOTAL PATRIMONIU</b>	<b>214.158</b>	<b>201.441</b>	<b>204.167</b>
Venit net din dobanzi	2.306,0	4.913,1	2.505,3
Venit net din taxe si comisioane	1.002,2	1.971,1	888,2
Venit net din tranzactionare	184,4	114,7	343,1
Cheltuieli administrative generale	2.001,6	4.001,9	1.960,2
Provizioane de risc pentru imprumuturi	384,1	1.071,4	892,1
<b>Rezultatul net</b>	<b>636,6</b>	<b>859,6</b>	<b>492,1</b>

P/E ttm	12,5
P/B mrq	0,8
P/S ttm	1,2

Profitul bancii austriece este cu 27,7% mai mic la jumatatea acestui an fata de jumatatea lui 2008, cu toate ca in cel de-al doilea trimestru s-a dublat. Profitul operational a crescut cu 19,1% pana la o valoare record de 1,77 miliarde euro, in special pe seama cresterii veniturilor nete din dobanzi (+199,3 milioane euro) si a venitului net din tranzactionare (+158,7 milioane lei). Conform raportului emis de banca, veniturile din dobanzi au urcat in urma cresterii volumului imprumuturilor catre clienti si a stabilitatii marjelor de dobanda, in timp ce venitul din trading a fost obtinut pe seama performantei operatiunilor cu instrumente cu venit fix si a celor pe piata monetara. Insa au crescut si provizioanele de risc, cu circa 508 milioane lei, mai ales din cauza deteriorarii calitatii portofoliilor la creditele din zona Europei Centrale si de Est.

Activul total al Erste Group Bank a urcat in primul semestru cu 1,4% la 204,17 miliarde euro, creantele asupra clientelei avand cea mai mare crestere, de 1,93 miliarde euro (+1,5%), in special in regiunea est-europeana. Ceea ce de altfel a generat si costuri de risc suplimentare. Operatiunile cu banca centrala si cu alte banci din sistem au scazut, disponibilitatile la banca centrala diminuandu-se cu 659 milioane euro, in timp ce creditele acordate altor institutii de credit au scazut cu 544 milioane euro. Pe tari, cel mai bun profit il inregistreaza in continuare Cehia (175,6 milioane euro), urmata de Romania, cu 74 milioane euro, insa cea mai mare scadere de profit se inregistreaza pe Slovacia (-69%), in timp ce divizia Ucraina si-a majorat pierderea de peste 5 ori.

Cel putin o concluzie putem trage din parcurgerea sumara a situatiilor financiare de la finalul primului semestru: provizioanele pentru credite neperformante au afectat serios profiturile bancilor. In conditiile in care economia globala ramane in aceeasi parametri, viitorul apropiat nu arata foarte bine pentru sistemul bancar, deoarece rata acestor credite neperformante risca sa urce. Chiar daca bancile adopta politici extrem de prudentiale la acordarea de credite, expansiunea agresiva din ultimii ani s-a transformat intr-o piatra de moara despre care doar timpul ne va arata cat de grea poate sa devina.

**NOTA:** Acest material nu poate fi preluat, integral sau partial, in alte surse media, fara acceptul scris al S.S.I.F. Prime Transaction.

Paul Brendea  
 Departament Analiza  
[analiza@primet.ro](mailto:analiza@primet.ro)

[paul.brendea@primet.ro](mailto:paul.brendea@primet.ro)  
 14.08.2009